

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA
ASUTUSTELT

NÕUKOGU

EUROOPA KOMISJON

Nõukogu ja komisjoni 2012. aasta ühisaruanne Euroopa hariduse ja koolituse alase koostöö strateegilise raamistiku (ET 2020) rakendamise kohta

Haridus ja koolitus arukas, jätkusuutlikus ja kaasavas Euroopas

(2012/C 70/05)

1. HARIDUS JA KOOLITUS STRATEEGIA „EUROOPA 2020” KONTEKSTIS

2009. aastal koostas nõukogu strateegilise raamistiku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal (edaspidi „ET 2020”) (1). Sellest ajast on muutunud majanduslik ja poliitiline kontekst, mis loob uusi muutuvaid asjaolusid ja piiranguid. Euroopa Liit pidi oma ajaloo raskeima finants- ja majanduskriisi ohjeldamiseks võtma täiendavaid meetmeid ja on vastureaktsioonina leppinud kokku aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia - Euroopa 2020.

Kõnealusel strateegias on määrava tähtsusega roll haridusel ja koolitusel, eelkõige seoses komplekssete suuniste, liikmesriikide reformiprogrammide ning liikmesriikide reformide suunamiseks välja antud riigipõhiste soovitusetega. Üks viiest strateegia „Euroopa 2020” peamisest eesmärgist käsitleb haridussüsteemist varakult lahkumist ja kolmanda taseme või samaväärset haridust.

2012. aasta iga-aastases majanduskasvu analüüsis rõhutatakse, et strateegia „Euroopa 2020” peab samaaegselt keskenduma reformimeetmetele, millel on lühiajaline majanduskasvu soodustav mõju, ja õige kasvumudeli loomisele keskpikaks perioodiks. Tuleb ajakohastada haridus- ja koolitussüsteeme, et parandada nende tõhusust ja kvaliteeti ning pakkuda inimestele tööturul edu saavutamiseks vajalikke oskusi ja pädevusi. See suurendab inimeste usku sellesse, et nad on võimelised tulema toime praeguste ja tulevaste väljakutsetega. See aitab suurendada Euroopa konkurentsivõimet, luua majanduskasvu ja töökohti. 2012. aasta iga-aastases majanduskasvu analüüsis kutsutakse samuti üles pöörama erilist tähelepanu noortele, kes moodustavad ühe kriisist enim mõjutatud rühma.

ET 2020 kui hariduse ja koolituse ajakohastamise põhivahend võib oluliselt kaasa aidata strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisele. Ent selle sihi saavutamiseks tuleb ET 2020 tööalaseid prioriteete, vahendeid ja juhtimisstruktuuri ajakohastada.

Viimase kolme aasta jooksul kõige olulisemates poliitikalavaldkondades tehtud edusammude hinnangu põhjal pakutakse käesoleva ühisaruande eelnõus välja ajavahemiku 2012–2014 uued tööalased prioriteedid, mis on suunatud hariduse ja koolituse tõhustamisele eesmärgiga toetada strateegiat „Euroopa 2020”.

(1) ELT C 119, 28.5.2009, lk 2.

Ühisaruande eelnõus tuuakse samuti välja mitmesugused võimalused ET 2020 juhtimise korrigeerimiseks, et tagada kõnealuse strateegilise raamistiku panus strateegiasse „Euroopa 2020”.

Ühisaruande eelnõu täiendab kaks komisjoni töödokumenti ⁽¹⁾. Nendes tehakse kokkuvõtte olukorrast eri riikides ja kõige tähtsamatest valdkondadest ning lähtutakse liikmesriikide esitatud aruannetest ning muust teabest ja andmetest.

2. EDUSAMMUD JA VÄLJAKUTSED PRIORITEETSETES VALDKONDADES

2.1. Investeeringud haridusse ja koolitusse ja nendega seotud reformid

Praegu uuritakse kõiki eelarve valdkondi, sealhulgas haridust ja koolitust. Enamikul liikmesriikidel on raskusi praeguse kulutuste taseme säilitamisega, rääkimata kulutuste suurendamisest.

Uuringud näitavad siiski, et õpitulemuste parandamine võib anda väga suurt pikaajalist tulu ning luua majanduskasvu ja töökohti Euroopa Liidus. Näiteks kui 2020. aastaks saavutatakse Euroopa sihttase - viia põhioskuste alal madala õpiedukusega isikute osakaal alla 15 % –, võib sellega kaasneda väga suur ja pikaajaline majanduslik tulu Euroopa Liidus ⁽²⁾.

Eespool nimetatud kontrastina võib välja tuua asjaolu, et isegi enne kriisi oli mõnes liikmesriigis kulude tase küllaltki madal (ligi 4 % SKPst või alla selle), sellal kui Euroopa Liidu keskmine näitaja oli peaaegu 5 % SKPst, mis on vähem kui Ameerika Ühendriikide 5,3 %.

Hariduseelarvete kärpimisega kaasneb risk ohustada majanduse kasvupotentsiaali ja konkurentsivõimet. Komisjon kinnitas 2012. aasta iga-aastases majanduskasvu analüüsis oma veendumust selles, et liikmesriigid peaksid oma riigirahandust konsolideerides võtma prioriteediks kulutused majanduskasvu soodustavatele valdkondadele, nagu näiteks haridus ja koolitus.

Liikmesriigid on kriisile reageerides hariduseelarvetega erinevalt ümber käinud. Nad on kulude vähendamiseks võtnud mitmesuguseid eri meetmeid. Paljud on kärpinud personalikulusid (BE nl, BG, EL, ES, FR, HU, IE, LV, PT, RO, SI) või infrastruktuuri, hoolduse ja varustusega seotud assigneeringuid (BE nl, BG, IE, RO). Mõni riik on vähendanud haridusega seotud kulutusi eelhariduse puhul (2-aastased lapsed Prantsusmaal), lõikanud edasi või aeglustanud reformide elluviimist (BG) või võtnud muid meetmeid, näiteks vähendanud üliõpilastele makstavaid rahalisi toetusi (BE nl, IE, PT).

Kõnealused suundumused väärivad tähelepanu. ET 2020 raames tuleks arutleda selle üle, kuidas haridusse ja koolitusse kõige paremini investeerida, et ühendada tõhusus ja tulemuslikkus kasvu soodustava mõjuga. Targad investeeringud käivad käsikäes tarkade poliitiliste reformidega, mis parandavad hariduse ja koolituse kvaliteeti. Kõiki sidusrühmi kaasavat laiaulatuslikku mõttevahetust võiks kasutada selleks, et teha kindlaks, kuidas saaks tõhusalt jagada rahalist koormust ja leida uusi rahastamisallikaid.

2.2. Haridussüsteemist varakult lahkumine

Kriis mõjutab tõsiselt noorte inimeste tulevikuväljavaateid. Noorte tööpuudus on tõusnud 15,5 %lt 2008. aastal 20,9 %ni 2010. aastal, samas kui 15-24-aastaste noorte osakaal, kes ei osale hariduses, tööturul ega koolituses, tõusis kahe protsendipunkti võrra. 53 % haridussüsteemist varakult lahkunute oli töötud.

Selles kontekstis omandab määrava tähtsuse strateegias „Euroopa 2020” kehtestatud eesmärk vähendada haridustee ja koolituse katkestanud 18-24-aastaste noorte osakaalu 2020. aastaks vähem kui 10%ni. Praeguse trendi jätkumisel ei ole kõnealust eesmärki võimalik saavutada. Hoolimata teatavast edust oli 2010. aastal haridussüsteemist varakult lahkumise määr kogu Euroopa Liidus ikkagi keskmiselt 14,1 %, riikide vahel olid märkimisväärsed erinevused. Tõendid näitavad, et poisid on tõenäolisemad koolist väljalangejad (16 %) kui tüdrukud (12,6 %).

Haridussüsteemist varakult lahkumise määra viimine alla 10 % saab olema tõeline proovikivi. Nõukogu 2011. aasta soovitusel varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta ⁽³⁾ kutsutakse liikmesriike üles rakendama ühtseid, terviklikke ja tõenditel põhinevaid strateegiaid, eelkõige nendes liikmesriikides, kes said kõnealuses valdkonnas 2011. aastal riigipõhise soovitusel (AT, DK, ES, MT). Need

⁽¹⁾ 18577/11 ADD 1 (SEK(2011) 1607 lõplik) ja 18577/11 ADD 2 (SEK(2011) 1608 lõplik).

⁽²⁾ Euroopa haridusökonoomika ekspertide võrgu (EENEE) poliitikaülevaade, 1/2011: väheste haridusalaste saavutuste hind Euroopa Liidus.

⁽³⁾ ELT C 191, 1.7.2011, lk 1.

riigid, kes on lähedal eespool nimetatud eesmärgi saavutamisele (DK, IE, HU, NL, FI), peaksid samuti tõhustama jõupingutusi edusammude jätkamiseks ja/või seisaku ületamiseks. Kõik liikmesriigid peaksid võtma suunatud meetmeid, et jõuda noorteni, keda ohustab koolist väljalangemine.

Kui arvata välja mõned märkimisväärsed erandid, ei toetata liikmesriikide poliitikas piisaval määral ajakohastele andmetele ning haridussüsteemist varakult lahkumise põhjuste ja esinemissageduse analüüsile. Ainult vähestes riikides on kasutusel süstemaatiline lähenemisviis haridussüsteemist varakult lahkumist käsitlevate andmete kogumiseks, seireks ja analüüsiks (EE, FR, HU, IT, LU, NL, UK).

Kõnealuse probleemi lahendamisel on määrav tähtsus ennetusel ja varajasel sekkumisel; liikmesriigid pööravad paraku liiga vähe tähelepanu ennetusele. Osalised ja kompensatsioonimeetmed, näiteks teise haridusvõimaluse andmine, olgugi et olulised, ei ole piisavad kõnealuse probleemi algpõhjustega tegelemiseks. Ennetus- ja varajase sekkumise meetmetele tuleks pöörata rohkem tähelepanu õpetajahariduse, jätkuva ametialase enesetäiendamise ning väikelaste kvaliteetse hariduse ja kasvatuse kaudu.

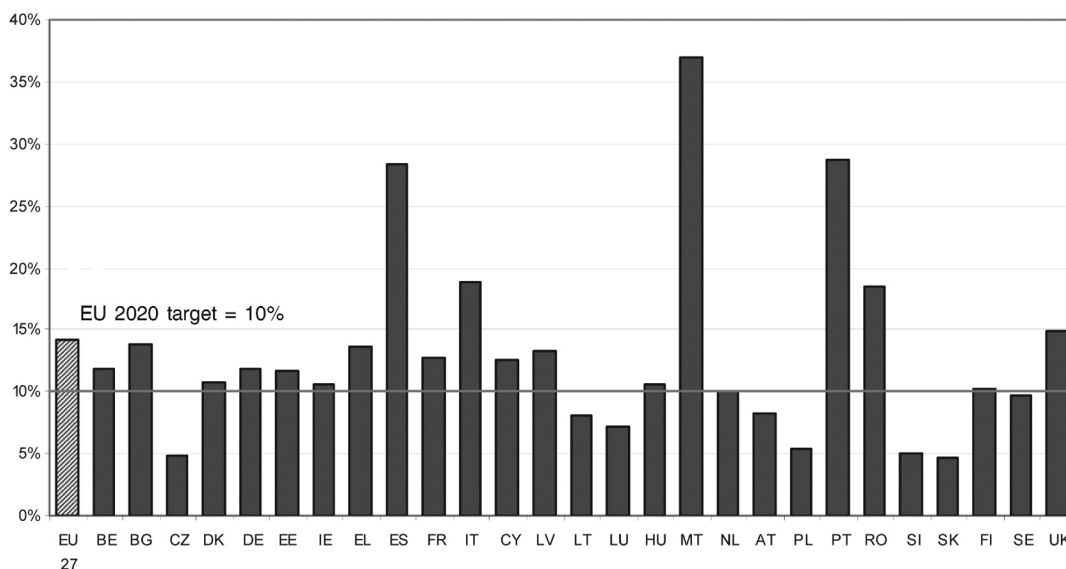
Haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamisele võib kaasa aidata hea kvaliteediga esimese taseme kutsehariduse ja -koolituse suurem pakkumine, mis on kujundatud vastavalt noorte vajadustele, pakkudes ühtlasi kombineeritud õpet, mis ühendab kutsehariduse ja -koolituse ning teise taseme üldhariduse. Eespool nimetatud annab teistsuguse haridustee võimaluse, mis võib osale õppijatele olla motiveerivam. Samal ajal on kutsehariduse ja -koolituse puhul tungiv vajadus vähendada koolist väljalangejate määra.

Paljud riigid rakendavad haridussüsteemist varakult lahkumise erinevate aspektide käsitlemisel mitmesuguseid erinevaid meetmeid, mis ei pruugi aga moodustada terviklikku strateegiat. Erinevaid haridussektoreid ja poliitikavaldkondi, näiteks noorsoopoliitikat, sotsiaal- ja tööhõive alaseid teenuseid esindavad sidusrühmad peaksid tegema tihedamat koostööd. Lapsevanemate ja kohalike kogukondade vahelist koostööd tuleks suurendada. Erinevate kohalike sidusrühmade kaasamise võimalustena võib välja tuua koolide ja ettevõtete vahelise koostöö, õppekava- ja koolivälised tegevused ja nn noortegarantiid.

Kuna Euroopa ei liigu peamise eesmärgi täitmise kursil, on vaja kiiresti tõhustada poliitilist lähenemisviisi. Haridussüsteemist varakult lahkumise probleemiga tegelemine peab nõukogu 2011. aasta juuni soovitusest juhindudes olema lähiaastatel üks ET 2020 peamistest prioriteetidest.

Haridussüsteemist varakult lahkumine: 2010. aasta määrad ⁽¹⁾ ja riikide eesmärgid

— 2010. aasta näitajad (%)

— Riikide eesmärgid 2020. aastaks (%)

9,5	11	5,5	10	10	9,5	8	9,7	15	9,5	15	10	13,4	9	10	10	29	8	9,5	4,5	10	11,3	5	6	8	10	:
-----	----	-----	----	----	-----	---	-----	----	-----	----	----	------	---	----	----	----	---	-----	-----	----	------	---	---	---	----	---

⁽¹⁾ 2010. aasta andmete allikas: Eurostat (LFS).

2.3. Kolmanda taseme või samaväärse hariduse omandamine

Et väljuda kriisist tugevamana, peab Euroopa looma teadmistel ja innovatsioonil põhineva majanduskasvu. Selles suhtes võib oluline roll olla kolmanda taseme või samaväärsel haridusel. See annab kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu, keda Euroopa vajab uurimis- ja arendustegevuse edendamiseks, ja pakub inimestele oskusi ja pädevusi, mida neil on vaja teadmistepõhises majanduses.

Strateegias „Euroopa 2020” püstitatakse peamine eesmärk suurendada kolmanda taseme või samaväärse haridusega 30-34-aastaste inimeste osakaalu 40 %ni 2020. aastaks. 2010. aastal oli kolmanda taseme või samaväärse hariduse omandamise keskmine tase kõnealuses vanuserühmas 33,6 %. Hariduse omandamise määrad, riikide eesmärgid ja ambitsioonide tase on riikide lõikes väga erinevad.

Kõnealuse eesmärgi saavutamiseks peaksid liikmesriigid jätkama reformidega vastavalt nõukogu 28. novembri 2011. aasta järeldustele kõrghariduse ajakohastamise kohta ⁽¹⁾ ja kooskõlas selles valdkonnas viiele riigile (BG, CZ, MT, PL, SK) antud riigipõhise soovitusega.

Reformide eesmärk peaks olema suurendada kõrgkooli lõpetajate arvu ning säilitada ja parandada hariduse ja teadustegevuse kvaliteeti ja asjakohasust.

Lisaks rahastamise ja juhtimise optimeerimisele tuleks suurendada alaesindatud rühmade osalust kõikides liikmesriikides, sealhulgas ebasoodsa sotsiaalmajandusliku tausta, geograafilise asukoha või etnilise kuuluvusega ja puuetega inimeste puhul.

Tuleks hõlbustada täiskasvanud õppijate juurdepääsu kõrgharidusele. On olemas märkimisväärne potentsiaal juba töötavate inimeste aitamiseks kõrgkooli õpingute alustamisel või taasalustamisel, kutsehariduselt ja -koolitusest kõrgharidusele ülemineku toetamiseks ja varasemate mitteformaalsete õpingute tunnustamise parandamiseks.

Kõrgkoolist väljalangenud õppurite arv on liiga suur. Väljalangemise riski ennetamisel ja vähendamisel on määrava tähtsusega hariduse ja karjääri alane juhendamine ja nõustamine, mis aitavad säilitada motivatsiooni õpingute lõpuni viimiseks.

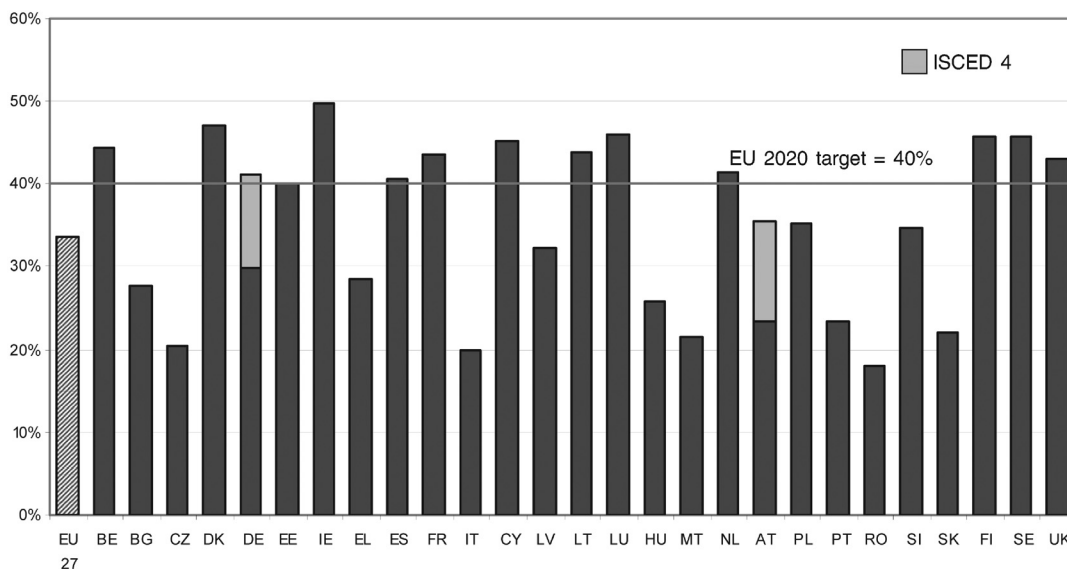
Alternatiivina võib soovitada ka andekate välistudengite kõrgkooli meelitamist osaluse ja hariduse omandamise suurendamiseks.

Kõrghariduse ajakohastamine aitab oluliselt kaasa strateegias „Euroopa 2020” püstitatud eesmärkide saavutamisele. Seetõttu peab kõrghariduse ajakohastamine kuuluma ET 2020 järgmise perioodi peamiste prioriteetide hulka, samuti 2011. aasta kõrghariduse teatise ja nõukogu Euroopa kõrgharidussüsteemide ajakohastamist käsitlevate järelduste rakendamine.

⁽¹⁾ ELT C 372, 20.12.2011, lk 36.

Kolmanda taseme või samaväärse hariduse omandamine: 2010. aasta tasemed ja riikide eesmärgid ⁽¹⁾

— 2010. aasta näitajad (%)

— Riikide eesmärgid 2020. aastaks (%)

47	36	32	40	42	40	60	32	44	50	26	46	34	40	40	30,3	33	45	38	45	40	26,7	40	40	42	40	45	:
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	------	----	----	----	----	----	------	----	----	----	----	----	---

2.4. Elukestva õppe strateegiad

Enamiku eurooplaste jaoks ei ole elukestev õpe aktuaalne. Kui osalus hariduses ja koolituses elu varasemate aastate jooksul on suurenenud, siis hiljutised andmed 25–64-aastaste täiskasvanute osaluse kohta elukestvas õppes näitavad mõningast vähenemistendentsi. Praegune 9,1 % tase (2010) jääb tunduvalt alla ET 2020 strateegilises raamistikus seatud 15 % sihttasemele, mis tuleks saavutada 2020. aastaks.

Selline keskine tulemus on eriti murettekitav majanduskriisi taustal. Töötud noored ja madala kvalifikatsiooniga täiskasvanud peavad saama toetuda haridusele ja koolitusele, mis annab neile paremad võimalused tööturul läbilöömiseks. Oma pädevusse mitte investeerimine vähendab nende tööturule naasmise võimalusi ja piirab Euroopa potentsiaali majanduskasvu ja töökohtade loomiseks. Samal ajal peaksime keskenduma ka panusele, mida haridus annab Euroopa majandusarengusse, täiendades tööjõu oskusi ja integreerides täiskasvanu õppe kavasid majandusarengu ja innovatsiooni eesmärgil.

Elukestev õpe on pidev protsess, mis võib kesta kogu elu, alates väikelaste haridusest kuni pensionipõlveni. Õppida saab ka muus vormis kui formaalõppes, eelkõige töökohas.

Viimasel ajal on saavutatud teatavat edu Euroopa sihttasemete osas, mis käsitlevad põhioskuste alal madala õpiedukusega isikute osakaalu vähendamist (2009. aastal 20 % võrreldes 2020. aastaks püstitatud sihttasemega vähem kui 15 %) ja väikelaste hariduse osatähtsuse suurendamist (2009. aastal 92 % võrreldes 2020. aastaks püstitatud 95 % sihttasemega). Sellest hoolimata tuleb mõlemas valdkonnas jätkata jõupingutuste tegemist.

Elukestva õppe puhul esineb jätkuvalt takistusi, näiteks piiratud õppimisvõimalused, mis ei ole piisavalt kohandatud eri sihtrühmade vajadustele, juurdepääsetavate teabe- ja tugisüsteemide puudumine ning ebapiisavalt paindlikud õpiteed (nt kutsehariduse ja -koolituse ning kõrghariduse vahel). Kõnealuseid probleeme teravdab sageli asjaolu, et potentsiaalsetel õppijatel on madal sotsiaalmajanduslik ja hariduslik staatus.

⁽¹⁾ 2010. aasta andmete allikas: Eurostat (LFS). ISCED tasemed 5–6. Saksamaa puhul hõlmab kõnealune eesmärk ka ISCED taset 4 ning Austria puhul ISCED taset 4A.

Eespool nimetatud takistuste ületamiseks on teatavates haridussektorites vaja ellu viia põhjalikud reformid. Ehkki liikmesriigid teadvustasid seda vajadust juba kümnekond aastat tagasi, ei ole killustatuse probleem kuskile kadunud. Praegu on ainult mõnes riigis loodud elukestvate õpet toetav terviklik strateegia (AT, CY, DK, SI, UK SC).

Positiivse poole pealt näitab selliste vahendite kasutamine nagu Euroopa ja riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud (BE nl, CZ, DK, EE, FI, FR, IE, LT, LV, LU, MT, NL, PT, UK), mitteformaalse ja informaalsete õppe kinnitamise mehhanismid (DE, DK, ES, FI, FR, LU, NL, PT, RO, SE, UK) ning elukestva suunamise poliitika (AT, DK, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IE, LT, LU, LV, NL), et haridussektorite vahelise koostöö puhul esinevaid takistusi on võimalik ületada.

Haridus- ja koolitussüsteemid peaksid pakkuma kõikidele elukestva õppe võimalust. Liikmesriigid peaksid kontrollima oma süsteeme, et teha kindlaks elukestva õppe puhul esinevad takistused. Nad peaksid koos sotsiaalpartnerite ja muude peamiste sidusrühmadega kehtestama terviklikud strateegiad ja võtma meetmeid elukestvate õppele juurdepääsu suurendamiseks kooskõlas Euroopa kohustustega ja toetudes läbipaistvust tagavatele vahenditele ja raamistikele (Euroopa kvalifikatsiooniraamistik ⁽¹⁾, ECVET/ECTS ⁽²⁾, EQAVET, võtmepädevuste raamistik ⁽³⁾). Rõhuasetus peaks olema kõikidele inimestele põhisoskuste tagamisel ja elukestva õppe paremal integreerimisel, et eelkõige suurendada madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osalust.

2.5. Õppimisega seotud liikuvus

Liikuvus tugevdab Euroopa vundamenti tulevasele teadmispõhisele majanduskasvule ning suutlikkusele olla innovatiivne ja konkurentsivõimeline rahvusvahelisel tasandil ⁽⁴⁾. Liikuvus suurendab inimeste tööalast konkurentsivõimet ja isiklikku arengut ning tööandjad hindavad seda. Haridusasutustel, haridus- ja koolitussüsteemidel ja ettevõtetel on ühtmoodi kasu liikuvusest tulenevatest õppimiskogemustest, isiklikest kontaktidest ja võrgustikest. Riikidevahelise õppimisega seotud liikuvuse edendamine on suurepärane näide Euroopa lisaväärtusest.

Praegused liikuvuse tasemed ei anna siiski tunnistust nimetatud väärtusest. Ligikaudu 10-15 % kõrgkoolide lõpetanutest sooritab osa oma õpingutest välismaal (liikuvuse lisaväärtust tunnustatakse kõrghariduse tasemel kõige rohkem), ent sama kehtib üksnes 3 % esimese taseme kutsehariduse ja -koolituse omandanute puhul. Liikuvuse edendamiseks kutsehariduses ja -koolituses on vaja teha rohkem jõupingutusi. Piiratud rahalised ressursid ja ebapiisav keeleoskus pidurdavad õppimisega seotud liikuvust. Liikuvust ei tunnustata ega kinnitata alati. Sageli on puudus teabest olemasolevate võimaluste kohta. Peale selle ei pöörata piisavalt tähelepanu erivajadustega (nt puuetega) õppijate vajadustele.

Enamik riike toetab eelkõige õppijate liikuvust. Sellal kui osa riike (BG, IE, MT, SE, BE nl, DE, EE, EL, ES, FI, NL, RO, LT, FR) kaasab liikuvusse ka muid huvirühmi, näiteks õpetajaid või praktikante, on selles valdkonnas veel palju arenguruumi nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil.

Siin on määrava tähtsusega roll Euroopa rahastamisprogrammidel. Komisjon on osana uuest mitmeaastasest finantsraamistikust (2014–2020) teinud ettepaneku peaaegu kahekordistada tulevase haridus- ja koolitusprogrammi raames toetuse saajate arvu, st 400 000-lt ligikaudu 700 000ni aastas.

Rahastamisprogrammid peavad siiski olema kooskõlas poliitiliste reformidega. Nõukogu võttis 2011. aasta novembris vastu õppimisega seotud liikuvuse uue sihttaseme (20 % kõrghariduse puhul, 6 % esimese taseme kutsehariduse ja -koolituse puhul 2020. aastaks). Kõnealust poliitilist kohustust tuleks täita nõukogu soovitusel „Noorte liikuvus – õppega seotud liikuvuse edendamine noorte seas” rakendamise teel ja kasutades täielikult ära Euroopa läbipaistvust suurendavaid vahendeid, mis on näiteks EQF, ECTS/ECVET ja Euro-pass ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ ELT C 111, 6.5.2008, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem (ECVET), Euroopa ainepunktide kogumise ja ülekandmise süsteem (ECTS), vt http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm

⁽³⁾ ELT L 394, 30.12.2006, lk 10.

⁽⁴⁾ KOM(2009) 329 (lõplik).

⁽⁵⁾ ELT L 390, 31.12.2004, lk 6.

2.6. Uued oskused ja töökohad

Kriis on toonud kaasa muutused nõudluses oskuste järele. Vähenemas on vajadus madalat kvalifikatsiooni nõudvate töökohtade järele ja tulevased teadmispõhised tööstusharud vajavad aina kõrgema kvalifikatsiooniga töötajaid. Hiljutise prognoosi ⁽¹⁾ kohaselt peaks kõrget kvalifikatsiooni nõudvate töökohtade arv tõusma 2020. aastaks peaaegu 16 miljoni võrra, nende osakaal kõikidest töökohtadest suureneks 29 %lt (2010) 35 %ni. Madalat kvalifikatsiooni nõudvate töökohtade arv peaks seevastu langema ligikaudu 12 miljoni võrra, kusjuures osakaal väheneks 20 %lt alla 15 % taseme. Mõnes riigis on juba töäjõupuudus kõrget kvalifikatsiooni nõudvate töökohtade puhul. Olukorda halvendab rahvastiku vananemine, kuna pärast 2012. aastat hakkab tööjõu arvukus vähenema. Mitmele liikmesriigile (BG, CY, CZ, EE, PL, SI, SK, UK) on antud riigipõhised soovituselised töäjõuturul oskuste arendamise ja madala kvalifikatsiooniga töötajate teatavate toetusmeetmete kohta.

Liikmesriigid on teinud edusamme meetodite, vahendite ja lähenemisviide rakendamisel oskustega seotud nõudluse, oskuste mittevastavuse ja haridusasutuste lõpetanute tööalase konkurentsivõime prognoosimise ja hindamise alal. Paljud keskenduvad kõige olulisematele sektoritele, näiteks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia või tervis.

Siiski on ainult mõnes riigis (AT, DE, FR, IE, PL, UK) kasutusel kooskõlastatud lähenemisviis tulemuste levitamiseks peamiste sidusrühmade hulgas. Institutsioonilised mehhanismid luuakse sageli piirkondlikul või valdkondlikul tasandil, aga nad kajastavad ja kordavad sageli haridus- ja koolitussüsteemide killustatust.

Riigid püüavad parandada hariduse ja koolituse reageerimisvalmidust töäjõuturul toimuvatele muutustele, luues partnerlusi peamiste sidusrühmadega (EE, FI, SE), kvaliteedi tagamise mehhanismide abil ja algatuste teel, mis on suunatud töäjõuturul nõutavatele pädevustele, eelkõige kirjaoskusele, matemaatikale, loodusteadustele ja tehnoloogiale (AT, BE, DE, FR, PL, LT, IE), keelteoskusele, digitaalsele kirjaoskusele ning algatusvõimele ja ettevõtlikkusele (ES, EE, BG, LT, FR).

Kui julgustada kummaski soost õpilasi valima elukutse sellises sektoris, milles nad on alaesindatud, väheneb sooline eraldatus hariduses ja koolituses ning võib väheneda oskuste puudus töäjõuturul.

ET 2020 peaks toetama juhtalgatuse „Uute oskuste ja töökohtade tegevuskava” rakendamist. Komisjon on võtnud vastu teatise „Noortele pakutavate võimaluste algatus” ⁽²⁾, milles rõhutatakse, kui oluline on haridus ja koolitus noorte tööpuuduse vältimise seisukohast, ja tutvustab 2012. aastal teatist oskuste ümberhindamise kohta, pakkudes välja meetme põhipädevuste parandamiseks ja tihedama koostöö edendamiseks haridussektori ja tööturu vahel. ET 2020 alusel tehtava tööga jätkatakse kõikide elanike põhipädevuste edendamist, seire parandamist, luues uue Euroopa sihttaseme tööalase konkurentsivõime jaoks, oskuste regulaarse täiendamise ja ümberõppe soodustamist ning töäjõuturul oskuste tulevase nõudluse prognoosimist, eelkõige oskusi käsitleva Euroopa ülevaate (*European Skills Panorama*) abil.

3. ET 2020 PANUS STRATEEGIASSE „EUROOPA 2020”

Eeltoodud hinnang ajavahemiku 2009-2011 kohta, sealhulgas tagasihoidlikud edusammud haridusalase peaesmärgi ja ET 2020 sihttasemete saavutamisel, rõhutab seda, kui oluline on tõhusalt investeerida reformitud haridusse ja koolitusse, nii et see toetaks jätkusuutlikku majanduskasvu ja töökohtade loomist.

2012. aasta iga-aastases majanduskasvu analüüsis rõhutatakse, et liikmesriigid peavad ELi tasandi poliitika-suunised tõendatavalt kasutusele võtma. Raamistikku ET 2020 saab kasutada liikmesriikide toetamiseks riigipõhistes soovituselises välja toodud probleemidega tegelemisel: haridussüsteemist varakult lahkumine (AT, DK, ES, MT) ja kolmanda taseme hariduse omandamine (BG, CZ, MT, PL, SK), elukestev õpe, kutseharidus ja -koolitus ja tööturul nõutavad oskused (AT, CY, DK, EE, ES, FI, FR, LU, MT, PL, SI, SK, UK) ning eelkooli- ja kooliharidus või võrdsed võimalused (BG, DE, EE).

⁽¹⁾ http://www.cedefop.europa.eu/en/Files/3052_en.pdf

⁽²⁾ 5166/12 (KOM(2011) 933 lõplik).

Komisjoni hinnangu ning liikmesriikide ja Euroopa sidusrühmade organisatsioonide konsultatsiooni alusel kinnitavad nõukogu ja komisjon, et 2009. aastal seatud neli ET 2020 strateegilist eesmärki jäävad jõusse. 2009. aastal kokku lepitud keskpika perioodi prioriteetsete valdkondade loetelu asendatakse uue loeteluga, mis keskendub hariduse ja koolituse mobiliseerimisele eesmärgiga toetada majanduskasvu ja uute töökohade loomist (esitatud lisas).

Komisjon teeb veel ettepaneku vaadata üle raamistikus ET 2020 kehtestatud töökorraldus, mis koostati enne strateegia „Euroopa 2020” ja Euroopa poolaasta alase kokkuleppe saavutamist. ET 2020 tuleks viia rohkem kooskõlla strateegiaga „Euroopa 2020”. See peaks kujutama endast mehhanismi, mille abil mobiliseeritakse ET 2020 sidusrühmad, suurendatakse nende osalust ja rakendatakse nende eksperditeadmisi strateegia „Euroopa 2020” toetamisel, toetudes ühtlasi asjakohaste Euroopa agentuuride ja võrgustike ⁽¹⁾ kogutud tõenditele ja andmetele.

Et suurendada ET 2020 panust strateegiasse „Euroopa 2020”, tuleks ET 2020 juhtimist ja selle töövahendeid kohandada järgmiselt:

1. Nõukogu (haridus, noored, kultuur ja sport) võiks nii Euroopa kui ka liikmesriikide poolaasta jooksul käsitleda strateegia „Euroopa 2020” hariduse ja koolituse mõõdet. Nõukogu võiks arvestada iga-aastast majanduskasvu analüüsi ja anda aru märtsis toimival Euroopa Ülemkogu kohtumisel, tutvuda ühiste küsimustega, mis on tekkinud Euroopa Ülemkogu antud juhistest ja nende rakendamise riikide reformikavades, ning kaaluda Euroopa poolaasta tulemuste järeelmeetmeid.
2. Võttes arvesse strateegia „Euroopa 2020” integreeritud olemust, on võimalik tõhustada koostööd hariduskomitee ja majanduspoliitika komitee, tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee vahel. Kõnealune koostöö tagaks selle, et ET 2020 sulanduks strateegia „Euroopa 2020” protsessi, sealhulgas seirenäitajate kasutamise osas.
3. Vastastikuse õppimise vahendit võiks kasutada paremini ja seostada tihedamalt strateegiaga „Euroopa 2020”. Esiteks võiks nõukogu tasandil toimuva arutelu ettevalmistamiseks viia iga aasta septembris-oktoobris tihedas koostöös nõukogu eesistujariigiga läbi iga-aastase vastastikuse eksperdihinnangu. Kõnealuse mitmepoolse lähenemise viisi puhul võiks keskenduda peamistele poliitikaküsimustele, mis on üles kerkinud eelmise Euroopa poolaasta jooksul ja mis annavad alust arvukate riigipõhiste soovitude koostamiseks. Teiseks võiksid liikmesriigid soovi korral kutsuda eksperte osalema põhjalikes aruteludes, et käsitleda asjaomase riigi konkreetseid probleeme. Komisjon võib kasutada asjakohaseid rahastamisvahendeid, et toetada kõnealust tegevust, samuti rahvusvaheliselt tunnustatud ekspertide osalemist.
4. Strateegia „Euroopa 2020” ja ET 2020 vahelise seose tugevdamiseks võiks komisjon igal aastal korraldada arvamuste vahetamise hariduse ja koolituse valdkonna sidusrühmade vahel. Kõnealusel uuel haridust ja koolitust käsitleval, oktoobri alguses toimival foorumil võiks arutada haridus- ja koolitussüsteemide ajakohastamisel saavutatud edusamme, toetudes Euroopa poolaasta jooksul käsitletud haridusküsimustele.
5. Nõukogu vaatab läbi hariduse ja koolituse valdkonna näitajate loetelu ⁽²⁾, et tagada ET 2020 näitajate vastavus raamistiku eesmärkidele. Komisjonil on kavas igal sügisel esitada uus hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade, mis asendab praegust eduaruannet ⁽³⁾ ja milles tuuakse kokkuvõtlikult välja ET 2020 sihttasemete ja põhinäitajate alased edusammud, sealhulgas strateegia „Euroopa 2020” hariduse ja koolituse alase põhieesmärgi osas saavutatud edu. Nõukogu tasandil toimuva arutelu käigus saab kasutada kõnealusest dokumendis esitatud teavet.

Samuti on vaja mobiliseerida kõik vahendid, et saavutada strateegia „Euroopa 2020” ja ET 2020 eesmärgid, sealhulgas praegused ja tulevased hariduse ja koolituse valdkonna programmid, struktuurifondid ja programm „Horisont 2020”.

⁽¹⁾ Eelkõige Cedefop, Euroopa Koolitusfond ja Euroopa haridusteabe võrgustik Eurydice.

⁽²⁾ ELT C 311, 21.12.2007, lk 13.

⁽³⁾ Kõige hilisem versioon: SEK(2011) 526.

LISA ⁽¹⁾**Euroopa hariduse ja koolituse alase koostöö prioriteetsed valdkonnad ajavahemikul 2012–2014**

ET 2020 raamistiku nelja strateegilise eesmärgi saavutamiseks peaks konkreetse töösükli prioriteetsete valdkondade kindlaksmääramine suurendama üleeuroopalise koostöö tõhusust hariduse ja koolituse valdkonnas ning samas kajastama liikmesriikide individuaalseid vajadusi, eelkõige uute olude ja raskuste tekkimise tõttu.

Liikmesriigid valivad kooskõlas oma riigi prioriteetidega need töö- ja koostöövaldkonnad, milles nad soovivad osaleda ühises töös järelemeetmetega. Kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, võib tööd konkreetsetes prioriteetsetes valdkondades jätkata järgnevat töösükli teel.

1. Elukestva õppe ja õppimisega seotud liikuvuse reaalsuseks muutmine*Elukestva õppe strateegiad*

Teha koostööd, et viia lõpule riikide terviklike elukestva õppe strateegiade arendamine (strateegiad, mis hõlmavad kõiki hariduse tasemeid alates väikelaste haridusest kuni täiskasvanute õppeni), keskendudes partnerlussuhetele sidusrühmadega, madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute pädevuse arendamisele ning elukestvate õppele juurdepääsu suurendamiseks ja elukestva õppega seotud teenuste (juhendamine, kinnitamine, jne) integreerimiseks ette nähtud meetmetele. Rakendada nõukogu 28. novembri 2011. aasta resolutsiooni täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava kohta ⁽²⁾.

Euroopa võrdlusvahendid

Teha koostööd riiklike kvalifikatsiooniraamistikute sidumiseks Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga, kehtestada terviklik riiklik kord õpitulemuste kinnitamiseks; luua seosed kvalifikatsiooniraamistike, kinnitamise korra, kvaliteedi tagamise ning ainepunktide kogumise ja ülekandmise süsteemide (EQAVET, ECVET, ECTS) vahel; teha koostööd oskustega seotud nõudluse prognoosimiseks ja kõnealuse nõudluse paremaks sobitamiseks pakutavate õpivõimalustega (oskuste ülevaade (*Skills Panorama*), oskuste/pädevuste, kvalifikatsioonide ja töökohtade Euroopa klassifikatsioon (ESCO)); suurendada Euroopa võrdlusvahendite nähtavust, levitamist ja kasutamist nende rakendamise kiirendamiseks.

Õppimisega seotud liikuvus

Edendada kõikide õppijate puhul õppimisega seotud liikuvust Euroopas ja kogu maailmas kõikidel haridus- ja koolitustasemetel, teabele ja juhendamisele ning õppimisega seotud liikuvuse kvaliteedile keskendumise, liikuvust takistavate tõkete eemaldamise ja õpetajate liikuvuse edendamise teel. Rakendada nõukogu soovitusi „Noorte liikuvus – õppega seotud liikuvuse edendamine noorte seas” ⁽³⁾.

2. Hariduse ja koolituse kvaliteedi ja tõhususe parandamine*Põhioskused (kirjaoskus, matemaatika, loodusteadused ja tehnoloogia), keelteoskus*

Kasutada ära lugemisoskuse kohta kogutud tõendeid, sealhulgas kirjaoskuse kõrgetasemelise tööühma aruannet, et parandada kooliõpilaste ja täiskasvanute kirja- ja lugemisoskust ning vähendada kehva lugemisoskusega 15-aastaste noorte osakaalu. Võtta meetmeid kõikide inimeste kirjaoskusega seotud probleemide lahendamiseks erinevate meedialiikide (sealhulgas digitaalmeedia) kasutamisel. Kasutada ja arendada koostöö tulemusi, et võidelda kehva õpitulemustega matemaatikas ja loodusteadustes; jätkata keelteoskuse parandamise alast tööd, eelkõige õppimisega seotud liikuvuse ja tööturualse konkurentsivõime suurendamiseks.

Õpetajate, koolitajate ja koolijuhtide erialane enesetäiendamine

Parandada õpetajakonna kvalifikatsiooni, kuna sellel on määrav tähtsus heade õpitulemuste saavutamisel, keskenduda õpetajate ametialasele pädevusele, meelitades kooli ja valides välja parimad õpetajakandidaadid, edendada jätkuvat ametialast enesetäiendamist, suurendades õpetajate pädevusi ja koolijuhtimise oskusi.

Kõrghariduse ajakohastamine ja kolmanda taseme hariduse omandamise määra suurendamine

Teha koostööd kooliõpetajate arvu suurendamiseks, suurendades sealhulgas alternatiivsete haridusteede võimalusi ning arendades kolmanda taseme kutseharidust ja -koolitust; parandada kõrghariduse kvaliteeti ja asjakohasust; tõsta kõrghariduse kvaliteeti liikuvuse ja piiriülese koostöö teel; tugevdada kõrghariduse, uurimis- ja uuendustegevuse vahelisi sidemeid eesmärgiga suurendada pädevust ja piirkondlikku arengut; parandada juhtimist ja rahastamist.

⁽¹⁾ NL: reservatsioon selle suhtes, et ta leiab, et 3-aastase perioodi kohta on ülemäärast palju prioriteetseid valdkondi. Nimetatud delegatsiooni arvates tuleks pühendada lisa sisu arutamisele rohkem aega.

⁽²⁾ ELT C 372, 20.12.2011, lk 1.

⁽³⁾ ELT C 199, 7.7.2011, lk 1.

Kutsehariduse ja -koolituse atraktiivsus ja asjakohasus

Teha koostööd kooskõlas Brugge kommünikeega (Euroopa tõhustatud koostöö kohta kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas ajavahemikus 2011–2020), suurendades eelkõige esimese taseme kutsehariduse ja -koolituse atraktiivsust, suurendades kutsehariduse ja -koolitusega seotud pädevust ja asjakohasust tööturul, rakendades kvaliteedi tagamise mehhanisme ja parandades õpetajate, koolitajate ja teiste kutsehariduse ja -koolitusega seotud töötajate kvalifikatsiooni.

Tõhus rahastamine ja hindamine

Vaadata läbi rahastamismehhanismid ja hindamissüsteemid eesmärgiga parandada kvaliteeti, toetades sealhulgas sihipäraselt ebasoodsas olukorras olevaid inimesi ning luues tõhusad ja õiglased vahendid, mille eesmärk on mobiliseerida erainvesteeringuid teise taseme hariduse järgsesse haridusse ja koolitusse.

3. Võrdsete võimaluste, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja kodanikuaktiivsuse edendamine

Haridussüsteemist varakult lahkumine

Aidata liikmesriikidel viia ellu nõukogu 2011. aasta soovitus varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta ⁽¹⁾ ja nende riiklike strateegiaid, mis käsitlevad varakult haridussüsteemist lahkumist üldhariduse ning kutsehariduse ja -koolituse tasandil.

Väikelaste haridus ja kasvatus

Teha koostööd kooskõlas nõukogu 2011. aasta järeldustega väikelaste hariduse ja kasvatuses kohta ⁽²⁾, et pakkuda laialtulatavlikku ja võrdset juurdepääsu väikelaste haridusele ja kasvatuses, parandades samaaegselt selle kvaliteeti; edendada integreeritud lähenemist, väikelaste hariduse ja kasvatamisega seotud personali ametialast enesetäiendamist ja vanemate toetust; koostada nõuetekohased õppekavad, programmid ja rahastamismudelid.

Võrdsus ja mitmekesisus

Toetada vastastikust õppimist seoses tõhusate viisidega, kuidas üha mitmekesisemas ühiskonnas õpitulemusi parandada, rakendades eelkõige kaasavaid haridusalaseid lähenemisviise, mis võimaldavad väga erineva tausta ja haridusalaste vajadustega õppijatel, sealhulgas sisseandajatel, romadel ja erivajadustega õppuritel täielikult oma võimeid rakendada; edendada eakamate inimeste õppimisvõimalusi ja põlvkondadevahelist õppimist.

4. Loovuse ja innovaatilisuse ning ettevõtlikkuse suurendamine kõikidel haridus- ja koolitustasanditel

Partnerlus ettevõtete, teadusasutuste ja kodanikuühiskonnaga

Lua tulemuslikud ja innovaatilised võrgustike, partnerlussuhete ja koostöövormid hariduse ja koolituse pakujate ning erinevate sidusrühmade, sealhulgas sotsiaalpartnerite, ettevõtete, teadusasutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel. Toetada koolide, ülikoolide ja muude hariduse ja koolituse pakujate võrgustikke, et edendada õppimise korraldamise uusi meetodeid (sealhulgas avatud hariduse võimalused), arendades suutlikkust ja edendades eespool nimetatuid kui õpporganisatsioone.

Ristuvad põhipädevused, ettevõtetusala haridus, e-kirjaoskus, meediakirjaoskus, uuenduslikud õpikeskkonnad

Teha koostööd, et edendada elukestva õppe põhipädevusi käsitlevas 2006. aasta soovituses määratletud põhipädevusi, sealhulgas digitaalse kirjaoskuse omandamist, leida viise, kuidas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja ettevõtlus saaks suurendada innovatsiooni hariduses ja koolituses, mis edendaks loova õppimise keskkondi, parandaks kultuurialast teadlikkust, väljendusoskust ja meediakirjaoskust.

⁽¹⁾ ELT C 191, 1.7.2011, lk 1.

⁽²⁾ ELT C 175, 15.6.2011, lk 8.